

ANALÝZA POTŘEB STŘEDNÍCH ŠKOL V OBLASTI SPOLUPRÁCE S VYSOKOŠKOLSKÝMI PORADENSKÝMI CENTRY

Závěrečná zpráva

Zpracovala: Jana Čihounková

Brno 2010

1. Úvod

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR svými Dlouhodobými záměry (www.msmt.cz) a prioritami opakovaně vyzývá vysoké školy a tím také jejich poradenská centra k navázání spolupráce se středními školami a k rozšíření poskytovaných služeb na uchazeče o studium (tedy žáky středních škol), zejména na ty jakýmkoliv způsobem znevýhodněné. Protože nemáme k dispozici ze strany MŠMT konkrétní údaje, na kterých bychom mohli spolupráci stavět a ani ze strany středních škol jsme zatím nezaznamenali ve větší míře poptávku po spolupráci v oblasti poradenství a považujeme za nesystémové a neefektivní nabízet služby, o které by nemusel být ze strany středních škol zájem, nebo by mohly být negativně vnímány jako zásah do kompetencí poradců na středních školách, rozhodli jsme se v první fázi provést analýzu potřeb středních škol v oblasti poradenství a zjistit jejich zájem o spolupráci.

Současně je snahou průzkumu vytvořit si reálnou představu o počtu a složení žáků středních škol různým způsobem znevýhodněných, zejména těch, kteří dále chtějí na vysoké škole studovat a zjistit, jaké konkrétní služby by vysokoškolská poradenská centra měla těmto studentům nabídnout. Vysokoškolský zákon totiž, na rozdíl od školského zákona, kterým se řídí střední i základní školy, neukládá vysokým školám povinnost se znevýhodněnými studenty a studenty se specifickými vzdělávacími potřebami pracovat, tedy ani je nějak evidovat či při studiu brát v úvahu jejich znevýhodnění.

Průzkum, jehož závěry předkládáme, byl realizován v rámci řešení centralizovaného rozvojového projektu MŠMT na rok 2010 s názvem Inovace a rozšíření nabídky vysokoškolských poradenských center v Brně, jehož řešiteli jsou poradenská centra Vysokého učení technického v Brně (koordinátor projektu), Masarykovy univerzity a Mendelovy univerzity v Brně.

2. Cíl průzkumu

Hlavním cílem průzkumu bylo zjistit, zda existují oblasti, ve kterých by střední školy, respektive výchovní poradci středních škol, uvítali spolupráci s vysokoškolskými poradenskými centry, dále kolik žáků různým způsobem znevýhodněných střední školy navštěvuje a kolik z nich uvažuje o následném studiu na vysoké škole.

Dílčím cílem průzkumu pak bylo zmapovat oblast poskytovaných poradenských služeb na středních školách, zejména v oblasti kariérového poradenství a péče o žáky různým způsobem znevýhodněné.

3. Materiál a metody

Metodou použitou v rámci průzkumného šetření byl anonymní elektronický dotazník o celkem 15ti otázkách. První 4 otázky byly identifikační (kraj, ve kterém se škola nachází, typ školy, počet žáků celkem a v maturitních oborech a pozice pracovníka školy, který dotazník vyplnil).

Další okruh otázek se zaměřoval na to, jaký typ poradenských služeb, v jakém rozsahu a jakou formou škola poskytuje, jakým způsobem škola řeší oblast

kariérního poradenství a také na to, zda by školy uvítaly v oblasti kariérního poradenství nějakou spolupráci ze strany vysokoškolských poradenských center.

V druhé části dotazníku byly otázky orientované na znevýhodněné žáky – kolik jich a s jakým typem znevýhodnění střední školy navštěvuje a kolik z nich reálně uvažuje o dalším studiu na vysoké škole. Zjišťovali jsme také, zda by střední školy uvítaly spolupráci s vysokoškolskými poradenskými centry v oblasti práce se znevýhodněnými žáky a jakou konkrétně. (Náhled dotazníku viz Příloha 1).

Sestavený dotazník byl pilotně ověřen na 26ti zástupcích středních škol, nejčastěji výchovných poradcích, v rámci Kongresových dnů výchovného poradenství konaných v Brně ve dnech 7. – 8. 4. 2010. Následně byl podle připomínek respondentů upraven, převeden do elektronické podoby a rozeslán všem středním školám v České republice, které vzdělávají žáky v maturitních oborech.

Na náš e-mail s žádostí o vyplnění dotazníku reagovalo jeho otevřením na webových stránkách 277 zástupců středních škol, ve verzi nutné pro vyhodnocení jej vyplnilo a uložilo 155 z nich.

Získaná data byla vyhodnocena pomocí převážně deskriptivní statistiky, zpracovány byly četnostní tabulky, volné odpovědi byly hodnoceny kvalitativně nebo za použití metody obsahové analýzy.

4. Výsledky

4.1 Popis zkoumaného vzorku

Respondenty průzkumu byli zástupci z celkem 155 škol, které poskytují žákům vzdělání v maturitních oborech, ze všech 14 krajů České republiky. V průzkumu nejvíce zastoupenými kraji byly kraj Moravskoslezský (26 respondentů, tj. 16,8 %), dále hlavní město Praha (24 respondentů, tj. 15,5 %) a kraj Jihomoravský (16 respondentů, tj. 10,3 %). Nejméně odpovědí přišlo z Karlovarského (3 odpovědi) a Libereckého kraje (4 odpovědi). Zastoupení jednotlivých krajů v průzkumu shrnuje tabulka 1.

Tabulka 1: Zastoupení krajů

Kraj	Počet odpovědí	Relativní četnost [%]
Moravskoslezský	26	16,8
Hlavní město Praha	24	15,5
Jihomoravský	16	10,3
Ústecký	14	9,0
Královéhradecký	11	7,1
Vysočina	11	7,1
Zlínský	11	7,1
Olomoucký	9	5,8
Středočeský	8	5,2
Jihočeský	7	4,5
Plzeňský	6	3,9
Pardubický	5	3,2
Liberecký	4	2,6
Karlovarský	3	1,9
Celkem	155	100,0

Co se týče typu střední školy, vyplnilo dotazník celkem 43 gymnázií (27,7 %), 87 středních odborných škol (56,1 %), 18 středních průmyslových škol (11,6 %), 5 středních odborných učilišť (3,2 %) a konzervatoř.

Ve většině případů (94,2 %) vyplnil dotazník člověk zastávající na škole mimo jiné také roli výchovného poradce, 3 dotazníky byly vyplněny zástupcem ředitele školy, jeden přímo jejím ředitelem a jeden učitelem, který současně jinou pozici na škole než učitelskou nezastává.

Z důvodu ověření reprezentativnosti vzorku z hlediska počtu žáků různým způsobem znevýhodněných a také z důvodu získání přehledu o tom, kolik žáků a z jakých typů škol uvažuje o následném studiu na vysoké škole, jsme zjišťovali celkový počet žáků na škole a počet žáků, kteří navštěvují maturitní obory. Celkové počty shrnuje tabulka 2.

Obecně můžeme říci, že z celkového počtu žáků v maturitních oborech jich podle výchovných poradců v průměru 61 % zvažuje další studium na vysoké škole. Údaj se samozřejmě liší podle typu střední školy – v případě gymnázií je to cca 89 %, v případě jiných typů středních škol cca 50 % žáků.

Tabulka 2: Počty žáků

	Celkem dotázané SŠ		Gymnázia		Ostatní typy SŠ	
	N	%	N	%	N	%
Počet žáků na škole	69 012	-	18 859	-	50 153	-
Počet žáků v maturitních oborech	23 471	100	6 499	100	16 972	100
Počet žáků uvažujících o studiu na VŠ	14 259	60,8	5 806	89,3	8 453	49,8

4.2 Poradenské služby na SŠ

V první části dotazníku jsme se snažili zmapovat poradenské služby na středních školách a vytvořit si tak představu o tom, v jakém rozsahu a jaký typ poradenských služeb je na středních školách poskytován a jakým způsobem je personálně poradenství zabezpečeno.

Nejběžnějším úvazkem výchovných poradců na středních školách jsou 3 hodiny týdně, což uvedlo celkem 46 (tj. cca 30 %) respondentů, 2 hodiny týdně pak uvedlo 37 (tj. cca 24 %) dotázaných. Práci výchovného poradce v rozsahu plného úvazku uvedlo 19 dotázaných (tj. cca 12 %). Kompletní přehled uvádí tabulka 3.

Tabulka 3: Rozsah úvazků výchovných poradců

Úvazek výchovného poradce	N	%
1 hodina týdně	7	4,5
2 hodiny týdně	37	23,9
3 hodiny týdně	46	29,7
4 hodiny týdně	17	11,0
5 hodin týdně	3	1,9
6 hodin týdně	3	1,9
11 hodin týdně	1	0,6
18 hodin týdně	6	3,9
19 hodin týdně	2	1,3
20 hodin týdně	2	1,3
23 hodin týdně	1	0,6
29 hodin týdně	1	0,6
Plný úvazek	19	12,3
Úvazek není stanoven	2	1,3
Bez odpovědi	8	5,2
Celkem	155	100,0

Celkem 27 (tj. cca 17 %) z dotázaných středních škol zaměstnává alespoň na jednu hodinu týdně speciálního pedagoga či psychologa, pouze 5 z nich na plný a 6 na poloviční až tříčtvrtinový úvazek.

Následně jsme se v dotazníku ptali, jaký typ poradenství je na dané střední škole žákům poskytován a jakou formou, tj. zda je poradenství poskytováno v rámci výuky, individuálně nebo skupinově nad rámec výuky. Respondenti měli v této otázce označit zda daný typ poradenství danou formou poskytují či nikoliv. Zvolit mohli více než jednu z možností.

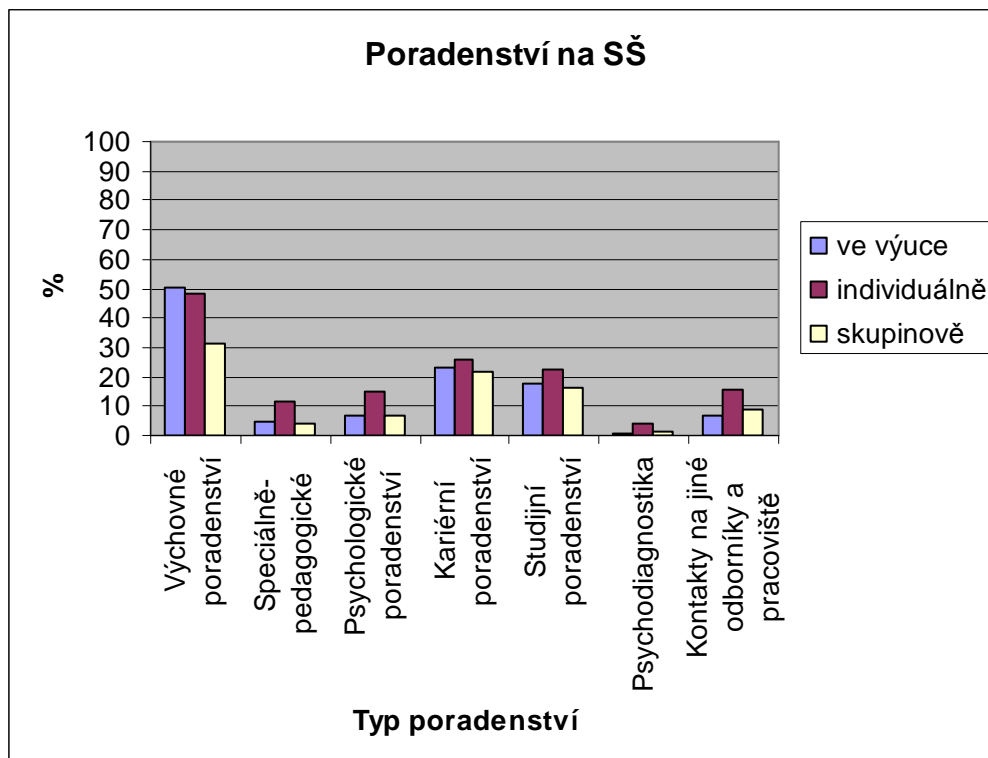
Nejčastějším typem poradenství, které v rámci poradenských služeb žákům školy poskytují, je výchovné poradenství, a to prostřednictvím práce se žáky v rámci výuky, které takto svým žákům poskytuje cca 50 % dotázaných škol. Druhým nečastěji poskytovaným typem poradenství je kariérní poradenství, o kterém můžeme říci, že je poskytováno všemi třemi uvedenými formami přibližně stejně často, a to na v průměru zhruba 24 % středních škol. Naopak nejméně zastoupenou poskytovanou službou je na středních školách psychodiagnostika, což koresponduje se zjištěným nízkým počtem psychologů, kteří na středních školách působí (viz výše) a kteří jediní jsou oprávněni k tomu psychodiagnostiku poskytovat. Podrobnější informace o typech poskytovaných služeb a jejich četnosti na středních školách shrnuje tabulka 4 a procentuelní zastoupení jednotlivých typů a forem poskytovaného poradenství graf 1.

Tabulka 4: Poskytované poradenské služby na SŠ

Typ poskytovaného poradenství	Forma poskytovaného poradenství					
	ve výuce		nad rámec výuky			
	N	%	individuálně		skupinově	
	N	%	N	%	N	%
Výchovné poradenství	78	50,3	75	48,4	48	31,0
Speciálně-pedagogické	7	4,5	18	11,6	6	3,9
Psychologické poradenství	10	6,5	23	14,8	11	7,1
Kariérní poradenství	36	23,2	40	25,8	34	21,9
Studijní poradenství	27	17,4	35	22,6	25	16,1
Psychodiagnostika	1	0,7	6	3,9	2	1,3
Kontakty na jiné odborníky a pracoviště	10	6,5	24	15,5	14	9,0
Jiné (doplňeno)*	0	0,0	3	1,9	1	0,7
Celkem odpovědí	169	-	224	-	141	-

* *individuálně poskytováno: osobní poradenství (N=1), konzultace s učiteli (N=1), prevence soc. patologických jevů (N=1)*

Pozn.: N = počty odpovědí; počet respondentů (středních škol) pro výpočet procentuelního zastoupení ve vzorku = 155

Graf 1: Poradenství a jeho formy poskytování na SŠ

V dotazníku jsme se snažili zjistit také přibližný počet hodin, které výchovní poradci věnují jednotlivým typům poradenské činnosti. Při následném srovnání uvedených počtů hodin s výší úvazků výchovných poradců jsme ale zjistili, že úvazky byly v mnoha případech dokonce i několikanásobně překročeny. Vysvětlení se nabízí dvě – buďto výchovní poradci nedokázali správně určit počty klientů za rok a jejich počet v dotazníku nadhodnotili, nebo pracují nad rámec svých úvazků.

Blíže jsme se dále ptali na oblast kariérového poradenství, konkrétně na to, kolik žáků s dotazem volby vysoké školy či kariéry poradce navštíví za rok. Z celkového výsledku počtu zakázek volby kariéry/VŠ vyplývá, že výchovného poradce s dotazem týkajícím se volby kariéry či vysoké školy navštíví v průměru 47 žáků ročně, což odpovídá přibližně počtu jednoho žáka týdně v průběhu školního roku.

Zajímavé bylo zjištění, že ve větší míře navštěvují se zakázkou kariérového poradenství či volby povolání výchovné poradce žáci středních odborných či průmyslových škol (64 % všech zakázek), jejichž další studium či volba povolání by se na první pohled ve srovnání se studenty gymnázií (36 % z celkového počtu zakázek), mohla zdát více jasná a předem určená. Tento zjištěný údaj jsme ale následně porovnali a interpretovali s ohledem na celkový počet žáků gymnázií a ostatních typů středních škol. Celkově můžeme říct, že s dotazem volby kariéry/VŠ navštíví výchovné poradce v průměru zhruba 8 % žáků střední školy, v případě gymnázií je to cca 13 %, v případě ostatních typů středních škol cca 7 % (viz tabulka 5).

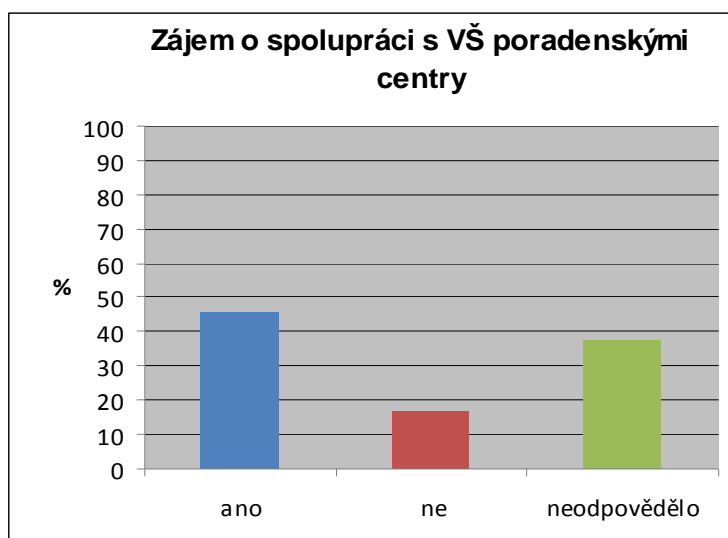
Tabulka 5: Počty zakázek týkající se volby kariéry/VŠ

Typ střední školy	Počet žáků	Počet zakázek volby kariéry/VŠ za rok	Relativní četnost [%]
Gymnázia	18 859	2385	12,6
Ostatní typy SŠ	50 153	3370	6,7
Všechny SŠ	69 012	5 755	8,3

Dále jsme se v dotazníku ptali, zda by střední školy uvítaly spolupráci v oblasti kariérového poradenství ze strany VŠ poradenských center, tedy jestli o ni stojí a pokud ano, tak o jakou konkrétně. Většina respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli uvedli, že zájem o spolupráci mají (45,8 % dotázaných), poměrně velká část respondentů (celkem 58, tj. 37,4 %) však na tuto otázku neodpověděla (viz tabulka 6 a graf 2).

Tabulka 6: Zájem SŠ o spolupráci s VŠ poradenskými centry v oblasti kariérového poradenství

Odpovědi	Počet odpovědí	Relativní četnost [%]
Ano	71	45,8
Ne	26	16,8
Bez odpovědi	58	37,4
Celkem	155	100,0

Graf 2: Zájem o spolupráci s VŠ poradenskými centry v oblasti kariérního poradenství

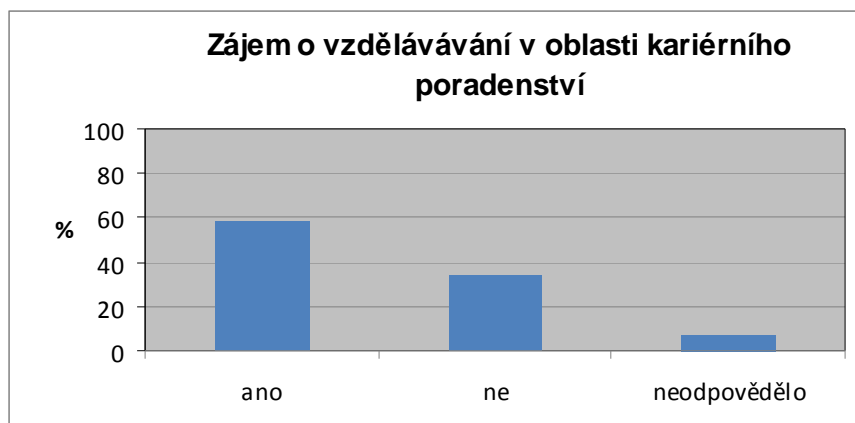
Respondenti, kteří o spolupráci v oblasti kariérního poradenství projevili zájem, uváděli v největší míře konkrétní formu spolupráce v oblasti poskytování informací týkající se studia (přijímacího řízení, profilů absolventů, nabídky studijních oborů apod.), a to ve 28 případech (cca 18 %). Dále potom uváděli zájem o návštěvy zástupců vysokých škol formou prezentace, přednášky, besedy či workshopu a to ve 23 případech (cca 15 %).

Ti respondenti, kteří o spolupráci s VŠ nemají zájem uváděli jako hlavní důvod to, že jejich žáci získají dostatečné množství informací z vyučování, internetu, z návštěv dnů otevřených dveří a z návštěv úřadů práce.

Dále nás také zajímalo, zda by výchovní poradci měli zájem o vzdělávání v oblasti kariérního poradenství, pokud bychom jim ho nabídli. Odpovědi na tuto otázku shrnuje tabulka 7 a graf 3.

Tabulka 7: Zájem SŠ o vzdělávání v oblasti kariérního poradenství

Odpovědi	Počet odpovědí	Relativní četnost [%]
Ano	91	58,7
Ne	53	34,2
Bez odpovědi	11	7,1
Celkem	155	100,0

Graf 3: Zájem SŠ o vzdělávání v oblasti kariérního poradenství

4.3 Žáci různým způsobem znevýhodnění

Poslední okruh otázek dotazníku byl zaměřen na žáky středních škol různým způsobem znevýhodněné, na zmapování poradenské péče, která je jim poskytována na středních školách a na zjištění toho, jakou konkrétní poradenskou péči by jim následně při studiu na VŠ měla vysokoškolská poradenská centra nabídnout.

V první fázi jsme se snažili zjistit, kolik různým způsobem znevýhodněných žáků střední školy navštěvuje a kolik z nich se bude následně ucházet o studium na vysoké škole. Tabulka 8 shrnuje počty znevýhodněných žáků dle jednotlivých typů znevýhodnění definovaných MŠMT a současně vyjadřuje jejich procentuelní zastoupení v celkovém počtu žáků na dotazovaných středních školách (tj. 69 012 žáků). Obsahuje také počty znevýhodněných žáků SŠ, kteří by dále mohli ve studiu na vysoké škole pokračovat a jejich procentuelní zastoupení ve skupině všech žáků středních škol, kteří by se mohli vysokoškolskými studenty stát (tj. 14 259).

Jednotlivé typy znevýhodnění byly v dotazníku definovány jako:

- **Specifické poruchy učení** – žáci mající odborníky stanovenou diagnózu dyslexie, dysortografie, dysgrafie nebo dyskalkulie;
- **Tělesně handicapovaní** – žáci s fyzickým nebo sensorickým postižením;
- **Sociálně znevýhodnění** – případy, výchovná péče o žáky neumožňuje rozvoj individuálních možností;
- **Ekonomické znevýhodnění** - žáci, kteří nemohou v dalším vzdělávání kvůli nedostatku financí pokračovat - např. jsou vystaveni tlaku rodiny nastoupit kvůli finanční situaci rodiny do zaměstnání;
- **Etnické znevýhodnění** – žáci různých etnických a národnostních menšin;
- **Genderové znevýhodnění** – existující nerovný přístup ke studiu žen a mužů;
- **Žáci z rodin s nižším vzděláním** – žáci, jejichž rodiče mají základní nebo nižší střední vzdělání, své děti ve studiu nepodporují, nebo je od něj zrazují; podpora rodiny je nízká nebo žádná; i přes schopnosti žáka se nízká motivace k dalšímu vzdělávání vlivem okolí může přenést i na žáka;
- **Jiné** – v tomto případě měli respondenti možnost doplnit jiný typ znevýhodnění – doplněno bylo: cizinci, motorické problémy a autismus.

Tabulka 8: Počty znevýhodněných žáků na SŠ a jejich zájem o VŠ studium

Typ znevýhodnění	Počet znevýhodněných žáků na SŠ celkem		Možní znevýhodnění VŠ studenti	
	N	% *	N	%**
Specifické poruchy učení	3353	4,9	1081	7,6
Tělesně handicapovaní	293	0,4	87	0,6
Sociálně znevýhodnění	266	0,4	25	0,2
Ekonomické znevýhodnění	752	1,1	249	1,7
Etnické znevýhodnění	389	0,6	68	0,5
Genderové znevýhodnění	0	0,0	0	0,0
Žáci z rodin s nižším vzděláním	2641	3,8	161	1,1
Jiné	40	0,1	2	0,0

* % z celkového počtu žáků na SŠ = 69 012

** % z celkového počtu žáků zvažujících studium na VŠ = 14 259

Nejčastějším typem znevýhodnění se u žáků středních škol ukázaly být specifické poruchy učení, a to jak v případě žáků SŠ celkově, tak v případě těch žáků SŠ, kteří dále chtějí ve studiu na vysoké škole pokračovat. Specifickou poruchu učení evidují výchovní poradci u celkem 3 353 žáků, což z celkového počtu žáků na dotázaných středních školách (69 012) představuje cca 5 %. V souboru těch žáků středních škol, kteří chtějí dále na VŠ studovat jich specifickou poruchou učení trpí necelých 8 %.

Druhou nejpočetnější skupinu znevýhodněných žáků SŠ tvoří žáci pocházející z rodin s nižším vzděláním, tedy žáci, jejichž rodiče mají základní nebo nižší střední vzdělání, u nichž se obecně předpokládá, že své děti ve studiu nepodporují, nebo je od něj zrazují. Výsledkem bývá snížená motivace k dalšímu vzdělávání se i u samotného žáka, což i v našem průzkumu potvrzuje procento těchto žáků s aspirací ve VŠ studiu dále pokračovat (viz tabulka 8). Takto znevýhodněných žáků je dle výchovních poradců na středních školách 2 641, což v celkovém počtu všech žáků SŠ představuje cca 4 %.

Třetím nejčastějším znevýhodněním se pak ukázalo ekonomické znevýhodnění u celkem 752 žáků SŠ, tedy asi 1 % všech žáků SŠ. Možní studenti VŠ s tímto typem znevýhodnění pak představují necelá 2 % uchazečů.

V dotazníku jsme se dále ptali, v čem vidí výchovní poradci možné obtíže znevýhodněných žáků při jejich vstupu a následném studiu na vysoké škole. Jejich nejčastější odpovědi uvádí tabulka 9.

Tabulka 9: Možné obtíže znevýhodněných žáků při studiu na VŠ

Nejčastější obtíže žáků při studiu na VŠ	Počet odpovědí	%
Přetížení (např. vlivem chybějících úlev ze strany vyučujících)	34	21,9
Adaptační problémy – sociální kontext	34	21,9
Samostatnost v rámci VŠ studia i života	53	34,2
Nízká motivace ke studiu	25	16,1

V následující otázce jsme také zjišťovali, co by z pohledu výchovných poradců mohlo znevýhodněným žákům pomoci při volbě dalšího (VŠ) studia, při přípravě na přijímací řízení a také v následném studiu na VŠ. Na tuto otázku (resp. její tři části) v průměru celá třetina poradců neodpověděla.

Nejčastější odpovědi poradců týkající se pomoci při volbě studia můžeme shrnout jako „více informací“ o vysokých školách, ať už získané prostřednictvím webových stránek, přednášek o uplatnění absolventů, o způsobech výuky či kompenzačních pomůckách. Takto odpovědělo celkem 24 respondentů (tj. 15,5 %).

Při přípravě na přijímací řízení pak bylo nejčastější odpovědi „doučování, přípravné kurzy“ (21, tj. 13,6 % odpovědí), v následném studiu na VŠ potom „individuální přístup k žákovi“ (12 odpovědí, tj. 7,7 %).

Sami znevýhodnění žáci by podle výchovných poradců nejvíce ocenili možnost konzultace a poradenství (17 odpovědí, tj. 11 %) a individuální přístup zahrnující pomoc při adaptaci (15 odpovědí, tj. 9,7 %).

V závěru dotazníku jsme se ptali, zda by střední školy uvítaly v rámci práce se znevýhodněnými žáky spolupráci ze strany VŠ poradenských center a také nás zajímalo zdůvodnění záporné, či konkrétní forma spolupráce v případě kladné odpovědi. Výsledky shrnuje tabulka 10.

Tabulka 10: Zájem SŠ o spolupráci s VŠ poradenskými centry v oblasti práce se žáky různým způsobem znevýhodněnými

Odpovědi	Počet odpovědí	%
Ano	47	30,3
Ne	17	11,0
Nevím	3	1,9
Bez odpovědi	88	56,8
Celkem	155	100,0

V případě zájmu o spolupráci v oblasti práce se znevýhodněnými žáky projevily střední školy zájem konkrétně o informace o škole (17 odpovědí, tj. 11 %), dále o konzultace s poradenskými pracovníky (14 odpovědí, tj. 9 %) a o zajištění možnosti úprav podmínek a podpor pro studium žáků se specifickými poruchami učení ze strany vysokých škol (10 odpovědí, tj. 6,5 %).

Svoji zápornou odpověď zdůvodnilo celkem 12 respondentů – podle 6ti z nich není v této oblasti spolupráce s VŠ poradenskými centry nutná, 3 respondenti uvedli, že již s některými poradenskými pracovišti spolupracují a 3 dotázaní se domnívají, že jejich dosavadní způsob práce je vyhovující.

5. Závěr

Hlavní cíl průzkumu, kterým bylo zjistit, zda existují oblasti, ve kterých by střední školy, respektive výchovní poradci středních škol, uvítali spolupráci s vysokoškolskými poradenskými centry, dále zjistit kolik žáků různým způsobem znevýhodněných střední školy navštěvuje a kolik z nich uvažuje o následném studiu na vysoké škole, stejně tak i dílčí cíl průzkumu - zmapovat oblast poskytovaných poradenských služeb na středních školách, zejména v oblasti kariérového poradenství a péče o žáky různým způsobem znevýhodněné - byly naplněny.

Výsledky průzkumu nám umožnily vytvořit si reálnější představu nejen o poradenských službách, které svým žákům střední školy poskytují, ale také především o žácích samotných, z nichž někteří se v příštích letech stanou také vysokoškolskými studenty a možná současně i klienty poradenských center.

Naše poděkování patří všem zástupcům středních škol, kteří se do průzkumu či pilotního ověřování dotazníku zapojili a poskytli nám tak cenné údaje, které pomohou zefektivnit další činnost vysokoškolských poradenských center namířenou směrem k uchazečům o studium na vysokých školách, tedy žákům středních škol a zejména těm jakýmkoliv způsobem znevýhodněným.

Příloha 1

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

MŠMT svými Dlouhodobými záměry a prioritami opakovaně vyzývá vysoké školy a jejich poradenská centra k rozšíření poskytovaných služeb na uchazeče o studium, žáky SŠ a žáky SŠ jakýmkoliv způsobem znevýhodněných. Cílem dotazníku je zjistit, zda existují oblasti, ve **kterých byste uvítali spolupráci s vysokoškolskými poradenskými centry, kolik žáků různým způsobem znevýhodněných vaší SŠ navštěvuje a kolik z nich uvažuje o studiu na VŠ.**

Za vyplnění dotazníku i případné další komentáře předem děkujeme. O výsledcích tohoto šetření budete, v případě Vašeho zájmu, informováni.

Šárka Karmazínová, Jana Čihounková,
pracovnice vysokoškolských poradenských center
Masarykovy univerzity a Mendelovy univerzity v Brně

A. Vaše škola se nachází v kraji.....(prosím vyberte)

B. Typ střední školy (prosím vyberte)

C. Dotazník vyplnil/a (funkce), označte:

Výchovný poradce

Speciální pedagog

Školní psycholog

Školní metodik prevence

Učitel

Jiné (prosím doplňte).....

Počet žáků na vaší škole celkem (přibližně).....

Počet žáků v maturitních oborech (přibližně).....

Počet žáků uvažujících o studiu na VŠ (přibližně).....

D. Poradenské služby na Vaší SŠ, jejich personální zabezpečení a rozsah úvazku:

POZICE	Doplňte prosím rozsah úvazku (0,1-1,0) nebo počet hodin týdně
Výchovný poradce	
Speciální pedagog	
Školní psycholog	
Školní metodik prevence	
Jiné (prosím doplňte)	

E.

1. Jakou formou a jak často poskytujete poradenské služby svým žákům? Vyznačte.

V rámci poradenských služeb žákům poskytujeme:	FORMA POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB			JAK ČASTO?
	ve výuce	nad rámec výuky		počet hodin za rok
		individuálně	skupinově	
výchovné poradenství				
speciálně-pedagogické				
psychologické poradenství				
kariéerní poradenství				
studijní poradenství				
psychodiagnostiku				
kontakty na jiné odborníky a pracoviště				
jiné (prosím doplňte)				

2. Kolik žáků Vás s dotazem volby VŠ / kariéry navštíví za rok?

Prosím doplňte (přibližně)

3. Uvítali byste spolupráci ze strany VŠ poradenských center v rámci kariérového poradenství?

NE, proč.....

ANO, jakou.....

4. Měli byste zájem o vzdělávání v oblasti kariérového poradenství?

Nejedná se o vzdělávání studentů, ale o vás nebo vašich kolegů.

ANO x NE

5. Kolik znevýhodněných žáků vaši SŠ navštěvuje? O kolika z nich se domníváte nebo víte, že chtějí studovat na VŠ? Doplňte prosím do tabulky dle typu znevýhodnění.

Typ znevýhodnění	Počet znevýhodněných žáků na škole	Z nich možní VŠ studenti
Specifické poruchy učení (dyslexie, dysortografie, dysgrafie, dyskalkulie)		
Tělesně handicapovaní (fyzické, senzorické postižení)		
Sociálně znevýhodnění (výchovná péče neumožňující rozvoj individuálních možností)		
Ekonomické znevýhodnění (studenti, kteří nemohou VŠ studovat, kvůli nedostatku financí; tlaku rodiny nastoupit kvůli finanční situaci rodiny do zaměstnání)		
Etnické znevýhodnění (studenti různých etnických a národnostních menšin)		
Genderové znevýhodnění (nerovný přístup k VŠ studiu žen a mužů)		
Žáci z rodin s nižším vzděláním (rodiče mají základní nebo nižší střední vzdělání, své děti ve studiu nepodporují, nebo je od něj zrazují; podpora rodiny je nízká nebo žádná; nízká motivace ke studiu VŠ i u studenta)		
Jiné (prosím doplňte)		

6. V čem vidíte možné obtíže těchto žáků při jejich vstupu a následném studiu na VŠ?

Přetížení (např. vlivem chybějících úlev ze strany vyučujících).

Adaptační problémy – sociální kontext.

Samostatnost v rámci VŠ studia i života.

Nízká motivace ke studiu.

Jiné (prosím doplňte)

7. Co by z vašeho pohledu znevýhodněným žákům mohlo pomoci?

Při volbě dalšího (VŠ) studia.....

Při přípravě na přijímací řízení.....

V následném VŠ studiu.....

8. Jakou konkrétní podporu poskytujete znevýhodněným žákům na vaší škole?

.....
.....

9. Uvítali byste v rámci práce se znevýhodněnými žáky spolupráci ze strany VŠ poradenských center? NE, proč.....
ANO, jakou.....

10. Jakou pomoc by podle Vás ocenili tito žáci?.....
.....

11. Napadlo Vás ještě něco, na co jsme se nezeptali? Zde je prostor pro Vaše postřehy, poznámky, otázky.....
.....

V případě Vašeho zájmu o výsledky průzkumu, prosíme o vaši e-mailovou adresu.....

*Za váš čas věnovaný vyplnění dotazníku
děkují pracovnice poradenských center MU a MENDELU*